

Vrijheid zonder grenzen

- 1 Erken dat ieder mens op deze wereld het recht heeft om te leven, te overleven, zinvol te leven, samen te leven met anderen en zelf de zin van het eigen leven te bepalen, zonder op welke manier dan ook hetzelfde recht van een ander te beperken. Dat recht heeft iedereen, ongeacht afkomst, sekse, religie of status.
- 2 Probeer je te verplaatsen in de positie van de ander. Zoek niet harder naar verschillen dan naar overeenkomsten tussen jezelf en anderen. Tracht je in te denken in de levensomstandigheden en de belevingswereld van minderheden, vreemdelingen, vluchtelingen, mensen zonder werk of inkomen, mensen met een andere cultuur en een andere religie. Hoe zou je zelf reageren wanneer je in hun schoenen stond?
- 3 Stel vragen, telkens opnieuw. Wat is de achtergrond van een bestaand conflict? Is er sprake van onrecht en ongelijkheid? Is er een probleem mede door ons te doen? Hebben onze critici niet een beetje gelijk? Vraag door. Accepteer geen doodoeners of zogenaamde vanzelfsprekendheden. [...]
- 4 Leg je er niet bij neer dat er grenzen zijn. Accepteer grenzen noch muren, noch een denken in eilandtermen. We zijn allen van elkaar afhankelijk in deze wereld. Onze veiligheid is ermee gediend dat anderen zich door ons niet bedreigd voelen. Denk inclusief. Sluit niemand uit. De anderen horen er echt bij.
- 5 Verdeel je tijd en aandacht anders. Besteed je tijd door te lezen, te leren, te luisteren en rond te kijken. Lees over de situatie elders in de wereld. Leer van de ervaringen van vreemdelingen in ons midden. Luister naar de verhalen over de angsten van anderen en over onrecht hun aangedaan. Kijk rond om te zien wat je zelf kunt doen.
- 6 Als je hebt rondgekeken, voer dan actie door je stem te verheffen. Weerspreek antisemitische uitlatingen en platte en domme taal over de Islam. Toon dat je geen discriminatie wenst te accepteren. Ga een open gesprek aan en respecteer andersdenkenden door hun opvattingen serieus te nemen en met argumenten te weer spreken, niet met verdachtmakingen of generalisaties. Maak dat er naar je geluisterd wordt door jezelf goed te documenteren.
- 7 Gebruik je eigen vrijheid goed. Vrijheid is niet hetzelfde als het recht te doen en laten wat je wilt. Vrijheid is evenmin het recht om de vrijheid van anderen in te perken, hen te beledigen of te vernederen. De eigen vrijheid inperken ten behoeve van de vrijheid van de ander en van de collectieve vrijheid, dat geldt niet alleen voor de internationale rechtsorde, maar ook binnen ons eigen land. Vrijheid wordt pas grenzeloos wanneer je de eigen vrijheid beperkt en haar inzet voor de vrijheid van de ander.
- 8 Ten slotte: Laat je niet op de kop zitten door je eigen vrees of door een onbestemd gevoel dat het mis gaat in de wereld. Het gaat niet mis. Vrijheid, recht en veiligheid komen niet van buitenaf. Zij zijn het resultaat van mensenhanden. Het gaat pas mis wanneer je je tot toekijken beperkt.

Fragment uit Vijf Mei lezing. Dom, Utrecht, 5 Mei 2007.
De hele tekst is te vinden op www.4en5mei.nl.

Jan Pronk